

Azərbaycan-Türkiyə strateji tərəfdaşlığı regionda sabitliyin göstəricisinə çevrilib

Dünyanın ən böyük 19 iqtisadi gücündən və Avropa İttifaqından (AI) ibarət olan "G20"-nin (Group of 20) sayca 10-cu Sammiti Türkiyənin Antalya şəhərində reallaşdı. Dünya iqtisadiyyatının 85, ticarətinin 80 faizinin cəmləşdiyi "G20"-yə Almaniya, ABŞ, Argentina, Avstraliya, Braziliya, Çin, İndoneziya, Fransa, Cənubi Afrika Respublikası, Cənubi Koreya, İngiltərə, İtaliya, Yaponiya, Kanada, Meksika, Rusiya, Səudiyyə Ərəbistanı, Türkiyə və Avropa İttifaqı daxildir. Bu ölkələr ümumi məhsulun həcminə (ÜDM) görə dünyanın ilk 31-liyində yer alırlar. Lakin Tayvan, İsveçrə, Norveç, İran və Venesuela iqtisadiyyatlarının həcminə görə bəzi "G20" üzvlərində irəliləmə olsalar da, Qrupda təmsil olunmurlar. Bəzi AI ölkələri isə qurumda Avropa İttifaqı çərçivəsində iştirak edirlər.

1975-ci ildə Fransada ABŞ, Fransa, Yaponiya, Almaniya, Böyük Britaniya və İtaliyanın dövlət və hökumət başçılarının iştirakı ilə baş tutan görüşün ardınca 1976-cı ildə Porto Rikoda Kanadanın da üzvü olduğu "G7" yarandı. Daha sonra Rusiyanın da qoşulduğu "G8" meydana çıxıb. Bununla belə sonradan üzv dövlətləri əhatə edən iqtisadi gərginliklərin həlli yollarının müzakirəsində region ölkələrinin iştirakının vacibliyi "G22"-ni, "G26"-ni, "G33"-ü ortaya çıxartsa da, təsirsizliyi səbəbi ilə 1999-cu ildə Köln Sammitində global əhəmiyyətə malik dövlətlərin iştirakı ilə hazırkı "G20"-nin yaradılmasına qərar verildi. 2008-ci ilə qədər "G20"-nin Sammitləri üzv dövlətlərin müxtəlif nazirlərinin iştirakı ilə baş tuturdu. Lakin 2008-ci ildən başlayaraq Sammit işini dövlət və hökumət başçılarınin iştirakı ilə davam etdirir.

Xəbər verildiyi kimi, "G20"-yə bu il ev sahibliyi və rəhbərlik edən Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dəvəti ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Sammitdə iştirak edib.

Sayca onuncu dəfə keçirilən bu Sammitdə Azərbaycan

xüsusi dəvətli qonaq statusunda təmsil olunub. Qlobal iqtisadiyyata töhfə verəcək, Cənub-Şərqi Asiya regionundan Avropaya qədər geniş bir ərazini əhatə edən iki böyük layihənin - Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsinin və TISIS Proqramının təşəbbüskarı və iştirakçısı kimi Azərbaycanın bu Sammitdə iştirakına böyük əhəmiyyət verilir. Çünki Azərbaycan güclü iqtisadi potensiala malik ölkə və "sabitlik adası" kimi Qərbin, ümumiyyətlə, dünyanın diqqət mərkəzindədir. Etibarlı tərəfdaş kimi Azərbaycan regionla yanaşı, dünya iqtisadiyyatına da böyük töhfələr verir.

Sammitin ilk günündə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev iqtisadi inkişaf, sərmayələr, məşğulluq mövzularında keçirilən müzakirələrdə çıxış edib. Dövlətimizin başçısı son illər Azərbaycanın iqtisadi inkişaf yolunda əldə etdiyi mühüm nailiyyətləri diqqətə çatdırıb, ölkəmizdə yaradılmış əlverişli sərmayə mühiti, işsizliyin aradan qaldırılması, yoxsulluğun kəskin şəkildə azaldılması istiqamətində görülən işlərdən danışıb.

Eyni zamanda, Sammitdə iştirak edən dövlət və hökumət başçılarınin, beynəlxalq teşki-

latların rəhbərlərinin şərəfinə verilən işçi naharda terrorizmə qarşı mübarizə və qaçqınlar böhranı mövzusunda müzakirələrdə çıxış edən Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, Azərbaycan beynəlxalq terrorizmə mübarizədə fəal iştirak edir, Əfqanıstanda koalisiya qüvvələrinin işinə qoşulan ilk ölkələrdən biri olub.

Prezident İlham Əliyev, həmçinin qeyd edib ki, Azərbaycan özü terrorizmdən əziyyət çəkən ölkələrdəndir və bu terrorizm Ermənistanın Azərbaycanı qarşı işğalçı siyasətinin tərkib hissəsidir. Erməni terror təşkilatları tərəfindən Azərbaycanda törədilən terror aktları nəticəsində iki mindən çox Azərbaycan vətəndaşı həlak olub.

Azərbaycan torpaqlarının işğalı məsələsinə toxunan Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, Ermənistanın Azərbaycanlılara qarşı təcavüzü nəticəsində ölkəmizin ərazisinin 20 faizi zəbt olunub. Azərbaycana qarşı etnik təmizləmə siyasəti həyata keçirilib. İşğal nəticəsində Azərbaycan humanitar fəlakətlə üzləşib, bir milyona yaxın soydaşımız öz doğma torpaqlarından didərgin düşüb. BMT Təhlükəsizlik Şurası 20 ildən çoxdur ki, Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən dərhal, tamamilə və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən dörd qətnamə qəbul etməsinə baxmayaraq, Ermənistan tərəfi indiyədək buna məhəl qoymur. Prezident İlham Əliyev dövlət başçılarınin diqqətini dünyanın bir nömrəli beynəlxalq təşkilatının qəbul etdiyi qərarlara Ermənistan tərəfindən əməl olunmaması faktına cəlb edib.

Dövlətimizin başçısı xüsusi olaraq vurğulayıb ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi yalnız və yalnız beynəlxalq hüquq normalarına uyğun, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü əsasında həll olunmalıdır.

Ümumilikdə götürdükdə Prezident İlham Əliyevin "G20" Sammitində iştirakı - Türkiyənin fəxri qonaq qismində Azərbaycanı seçməsi ölkələrimiz arasındakı qardaşlıq əlaqələrinin bir daha təsdiqi olmaqla yanaşı, iki ölkə arasındakı münasibətlərin bütün dünyaya nümayiş etdirilməsidir. Əsrlər boyu dəyişməyən ortaq kök, dil, din birliyi, oxşar mədəniyyət, adət və ənənələrin səbəb olduğu münasibətlər ümummillət lider Heydər Əliyevin müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrdə dövlət səviyyəsinə yüksəldi. Yenice müstəqillik yolunda addımlayan Azərbaycanın həyata keçirdiyi enerji, nəqliyyat layihələrində Türkiyənin iştirakını təmin etməsi bu əlaqələrin nə dərəcədə əhəmiyyətli olmasından xəbər verir. Bundan əlavə, hər iki ölkənin qar-

şılıqlı şəkildə iqtisadi əlaqələrin genişlənməsinə verdikləri töhfələr iri layihələrlə ortaya çıxır. İstər türk iş adamlarının ölkəmizə yatırımları, istərsə də Azərbaycanın qardaş ölkəyə, xüsusilə də SOCAR-ın təmsilində Türkiyə tarixinin ən böyük sərmayədarı olması bu əlaqələrin eyni zamanda iqtisadi sferada da böyük yer tutduğunun əyani təzahürüdür.

Müasir dövrdə Azərbaycanın etibarlı strateji tərəfdaşı olan Türkiyə ilə münasibətlərin möhkəmləndirilib daha da genişləndirilməsi dövlətimizin xarici siyasətinin çox mühüm tərkib hissəsidir. Ötən dövr ərzində Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri həm iki ölkənin, həm də regionun inkişafında çox önəmli rol oynayıb. Hazırda ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlıq münasibətləri mövcuddur və bütün sahələrdə əlaqələrimiz uğurla inkişaf edir. Eyni zamanda, Türkiyə ilə Azərbaycan regional əməkdaşlıq prosesinin fəal və əsas sözsahibi olan iştirakçılarıdır. Hər iki dövlət özünün iqtisadi və enerji imkanlarından, eləcə də geosiyasi mövqeyindən ikitərəfli və regional əməkdaşlığın genişlənməsi istiqamətində səmərəli istifadə edir.

Bu gün bölgənin uzunmüddətli inkişaf strategiyasının müəyyənləşdirilməsində aparıcı rol oynayan və iki ölkə arasındakı münasibətlərin çox vacib elementlərindən olan neft və qaz kəmərləri təkçə regionda deyil, eləcə də bütün dünyada dövlətlərimizin nüfuzunu əhəmiyyətli dərəcədə artırıb. Bu layihələr Azərbaycanın, Türkiyənin, eləcə də digər ölkələrin enerji təhlükəsizliyinə böyük təminat verir. Eyni zamanda, iki dövlət arasında genişlənən əməkdaşlıq və strateji tərəfdaşlıq regionda sabitliyin

göstəricisinə çevrilib.

Uzun müddətdir ki, beynəlxalq təşkilatlarda müxtəlif beynəlxalq və regional məsələlər üzrə Azərbaycanla Türkiyənin mövqeləri üst-üstə düşür. Tərəflər regional və beynəlxalq təşkilatlarda məsləhətləşmələr aparır, bir-birinə qarşılıqlı dəstək verir. Azərbaycan BMT, İKT, NATO, Avropa Şurası, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı, Türkdillli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası kimi təşkilatlar çərçivəsində də Türkiyə ilə faydalı əməkdaşlıq edir.

Şübhəsiz ki, Türkiyə-Azərbaycan əlaqələrinin genişləndirilməsi Qafqaz bölgəsində sabitliyin təmin edilməsinə yönəlib. 1993-cü ilin aprelinde Ermənistan qoşunları Azərbaycanın Kəlbəcər rayonunu işğal etdikdən və BMT-nin təcavüzkar dövlətin işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərini tərk etməsi barədə qətnaməsini icra etmədikdən sonra Türkiyə Ermənistanla sərhədlərini bağlayıb və problem həllini tapmaya qədər sərhədləri açmamaqda ısrarlıdır. Türkiyə ardıcıl olaraq bütün beynəlxalq təşkilatlarda Azərbaycanın Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal edilmiş ərazilərinin azad olunmasını, bu məsələ ilə bağlı BMT-nin müvafiq qətnamələrinin həyata keçirilməsini tələb edir.

Bunun əsasında isə ümummilli lider Heydər Əliyevin "Biz bir millət, iki dövlətik" müdrik fikri dayanır ki, bu da həm Türkiyədə, həm də Azərbaycanda iki ölkə arasındakı münasibətlərin tarixini, bu gününü və perspektivlərini özündə dəqiq ifadə edən ən mükəmməl formul kimi qəbul edilmişdir.

✍️ Ceyhun Piriyev,
"iki sahil"